

תבונות

הגות עיון ופשוט
משיעורי

הג"ר דוד לייבל שליט"א

נערך ע"י תלמידי

שלושת שמות המשכן

פרשתנו חותמת את חומש שמות ואיתו גם את הפרשיות העוסקות בבניית המשכן, את מאמרנו זה נקדיש לסיכום ההבנה אודות עניינו ומהותו של המשכן על כל רבדיו.

כאשר נעיין בפרשיות התורה נראה כי המשכן נקרא בשלושה שמות שונים, ולכל שם ישנו עניין ומהות בפני עצמו. **א. משכן ב. משכן העדות ג. אוהל מועד.**

משכן

הכינוי הנפוץ בתורה הוא 'משכן' סתם, או משכן ה', וכפי שהוא בפסוק וַיִּתֵּן אֹתָם לְלוּיִם שְׁמֵרֵי מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן ה' (במדבר לא מז) מהותו של שם זה מבוארת בפסוקים הפותחים את פרשת בניית המשכן ומורה על השראת השכינה בישראל:

וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשֹׁכְנֵתִי בְּתוֹכָם: (כה ח)

וְנַעֲדֹתִי שָׁמָּה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִקְדָּשׁ בְּכַבְדִּי: וְקִדְשֹׁתִי אֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת אֹהֶרֶן וְאֶת בְּנָיו וְאֶתֶּן אֲנִי יְהוָה לְלֵוִי וְהָיִיתִי לָהֶם לְאֱלֹהִים: (כט מג)

בלשון חז"ל המושג 'שכינה' משמש אף ככינוי לקב"ה:

אמר ר' מאיר בשעה שאדם מצטער שכינה מה הלשון אומרת כביכול קלני מראשי קלני מזורעי (סנהדרין ו ה).

שנים שיושבין ויש ביניהם דברי תורה שכינה ביניהם (אבות ג ב)!

אוהל מועד

הכינוי השני בו מכונה המשכן בתורה הוא 'אוהל מועד', והוא מוזכר בפסוקים רבים כגון וְהָיָה עַל אֹהֶרֶן וְעַל בְּנָיו בְּבָאֵם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְעוֹד. ביאורו של שם זה הוא כי המשכן הוא מקום מיוחד להתועדות של ה' עם בני ישראל. והנה, יש לדעת ששם זה לא ניתן רק משום שה' נועד שם עם משה רבינו בדווקא, שכן, השם 'אוהל מועד' מופיע בתורה גם לאחר פטירתו של משה ובנביא יהושע ובשופטים ומלכים, אלא הפירוש של אוהל מועד, כאמור, הוא מקום בו ה' נועד עם בני ישראל.

משכן העדות

כינוי נוסף שאנו מוצאים למשכן הוא 'משכן העדות', וְשֹׁמְרוֹ הַלְוִיִּם אֶת מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן הַעֲדוּת (במדבר א כג) ועוד, שם זה ניתן למשכן על שם לוחות הברית הנתונות בתוך קודש הקדשים.

שלושה שמות, שלוש מהויות

יש לעיין בג' שמות אלו ובעניינם. מדוע יש למשכן שלושה שמות? ברור כי השם מורה על מהות, עלינו להבין על מה מורה כל שם, ומהו החיבור בין המהויות השונות העולות מג' שמותיו של המשכן.

נראה כי ג' השמות הללו מלמדים על ג' בחינות של עבודה וקרבת ה' הנעשים על ידי המשכן, אשר פעולתם היא באופן שפעולה האחת משתלשלת מחברתה ועל ידי כך נסללת לבני ישראל הדרך לקרבת ה' באופן מושלם. ונבאר הדברים בע"ה.

השם 'משכן' מבטא את השראת השכינה על בני ישראל, וכפשוט הפסוק וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשֹׁכְנֵתִי בְּתוֹכָם, השראת השכינה מהווה את עצם ההכרה של בני ישראל בנוכחות ה' בקרבם [ראה מאמרנו 'השראת השכינה'], וכפי שמורה לשון הפסוק וְשֹׁכְנֵתִי בְּתוֹכָם.

1. וכן רבים וכגון בסוטה יז א ועוד.

